

ТРАЄКТОРІЇ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГУ В УКРАЇНІ

Мареха І.С., Костюченко Н.М.

Основою сучасних міжнародних економічних відносин є діяльність суб'єктів основної господарсько-підприємницької ланки – фірм, підприємств, корпорацій, об'єднань. Це пов'язано з функціональною метою господарських організацій на ринках, де вони, створюючи попит і пропозицію, виступають невід'ємним елементом конкурентного середовища.

Загальною економічною основою розвитку спільного підприємництва є транснаціоналізація виробництва та обігу, глобалізація господарських процесів. За їхньою допомогою створюються необхідні економічні передумови, на ґрунті яких формуються соціально-економічні, організаційно-технічні та матеріально-речові елементи міжнародних структур, серед яких помітну роль починають відігравати спільні підприємства.

Відсутність тривалий час в економіці України спільного підприємництва можна пояснити тим, що воно потрапило до розряду так званих пропущених економічних форм.

Сьогодні відбувається процес його відновлення, відтворення в нових умовах і реаліях розвитку економіки нашої держави.

Франчайзинг – це форма ліцензування, згідно з якою одна фірма (франчайзер) за визначену плату передає іншій (франчайзі) франшизу, тобто право на користування пакетом послуг.

Франчайзинг поєднує елементи ліцензійного договору та дистриб'юторської угоди, пов'язаної з винятковим правом реалізації товарів і послуг на договірній території. Головна перевага, необхідна початківцю в бізнесі, - це можливість використовувати відпрацьовані технології, які себе виправдали, відому і популярну торгову марку, навчатися та отримувати потрібні консультації.

Франчайзинг – це найефективніша форма розвитку малого і середнього бізнесу. Так, у США частка франчайзингу в малому бізнесі становить близько 60 %.

Питання розвитку франчайзингу в Україні є новим і актуальним, воно потребує аналізу та вивчення перспектив його розвитку в сучасних умовах України.

За 2006 рік кількість франчайзингових мереж в Україні збільшилась на 20%. Кількість компаній, які використовують окремі елементи франчайзингу (візуалізація торгових місць, стандарти якості) збільшилась вдвічі, і зараз їх близько 700.

За франчайзинговою схемою в країні працюють супермаркети, магазини одягу і взуття, магазини мобільного зв'язку, аптеки, магазини косметики і подарунків, магазини автомобілів.

Популярності в Україні набуває товарний франчайзинг. Кількість таких торгових точок становить 866. Концепція товарного франчайзингу в торгівлі одягом та взуттям не передбачає виплат роялті - щомісячних винагород у вигляді відрахувань за фіксованою ставкою, та паушального внеску - одноразової винагороди, сума якої визначається на підставі оцінки можливого економічного ефекту та очікуваного прибутку франчайзі. Таким чином, за рахунок відмови від стягнення роялті та паушального внеску власник франшизи прискорює розвиток своєї мережі.

Друге місце за кількістю франшиз (ліцензій) посідають заклади громадського харчування – 44 мережі та 576 точок. Найбільший франчайзер у цій галузі – ТМ “Піца Челентано” (57 ресторанів), друге місце посідає ТМ “Картопляна Хата” (31), третє – “Блинок”(14).

Третє місце за популярністю франшиз посідає сегмент послуг для споживачів - 37 мереж. Найбільший такий франчайзер – ТМ “ТНК” з 1230-ма франчайзинговими точками. Основною перевагою такої франшизи є низький поріг входження в бізнес – загальна сума інвестицій не перевищує \$50 тис.

Україна має перспективи розвитку франчайзингових відносин. Керівники підприємств нашої країни зацікавлені в розвитку франчайзингу, оскільки він є менш ризиковою формою бізнес-діяльності, ніж ведення самостійного бізнесу.

Франчайзинг є дуже перспективною формою виходу на ринок.

З кожним роком в умовах гострої конкурентної боротьби з'являється дедалі більше нових креативних пропозицій від виробників. Західний досвід розвитку франчайзингу доводить, що такі проекти в нових, ще порожніх нішах, є швидкоокупними.

Орієнтація вітчизняних бізнесменів на залучення творчого потенціалу для надання ексклюзивних видів послуг визначатиме в подальшому стійку траєкторію розвитку франчайзингу та економічного росту в цілому.